

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 55. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes czikkék díjaztatnak. Kéziratok nem adathoz vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hóra 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyzetor hasábozott garmond sor ára 6 kr. Helyezési minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppalik Alajosnál (Wollzeile 22.
Haasensteint és Voglertnél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-tér 9 szám emelet.)

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Egy indítvány.

(—a.) E becses lapok hasábjain Dózsa Dániel kezdeményezése folytán egy pár érdekes eszmecsere jelent meg, Erdély megyéinek jövő rendezését illetőleg.

Bárha a kivitelben sokban eltérők is a felhozott nézetek, azonban alapelvileg, illetőleg arra nézve, hogy a rendezés égető szükség: mindannyian megegyeznek, és így abban, hogy az átalakítás megtörténjék, eltérő vélemény nem nyilvánult.

Megvallom, saját részemről is azon hitben élek, hogy a jelen felosztással sem gyors és pontos közigazgatás nem képzelhető, sem pedig az egyeseknek azon kényelme, hogy lehetőleg kevés fáradsággal és költséggel intézhessék el saját bajait, el nem érhető; mert akadályul szolgálnak erre azon aránytalanul nagy távolságok, melyek számos községek és a megyei központok közt léteznek.

Azonban míg egyfelől a rendezés égető szükség: egy elhamarkodott vagy elhibázott rendezés a helyett, hogy e bajon segítene, nemcsak a vidéki, hanem magasabb érdekeket is megsértene; a helyett, hogy az üdvös cél eléretnék, a cél lenne szem elől tévesztve; és így, bárha a kérdés megoldását — de csak sikeres megoldását — égető szükségnek tartom, úgy másfelől elcsúsztatva megoldatni nem szeretném, nem főleg sem a vidéki érdekeket mellőzni, sem pedig egyes apróbb vidéki érdekeket az egésze nézve károsan kielégíteni.

Ebből kifolyólag úgy vélekedem, hogy az erről szóló tervezetet, miután ennek sikeres megoldása mindannyiok érdeke, komoly megvitatás tárgyává tegyük, s a ministeriumot és a törvényhozást se hozzuk azon nehéz helyzetbe, hogy akár egyesek befolyása alatt végezzen, akár a különböző javaslatokból, különböző ajánlatokból eligazodni ne tudjon, hanem e tárgyban a specialis erdélyi óhajokról magának tiszta tudomást szerezhessen.

Ennek következtében úgy hiszem, hogy e tárgyban nagyon is szükséges volna egy enquete egybehívása, még pedig az egybeállítást én úgy óhajtanám, hogy a legkülönbözőbb vidékek érdekei képviselve legyenek, mert a vidékek érdekeit leginkább tudják és érzik annak lakói, s így az egybeállított munkát alapján az összes érdekek mind a ministerium, mind a törvényhozás előtt tisztázva lennének. Ezeket tehát összehozni, ezektől nyerni a felvilágosításokat, a közérdek hozza magával.

Ugyanazért mellőzve most annak értelmezését, hogy az erdélyi részek területén minő felosztás volna leghelyesebb, véleményemmel oda járulok, hogy hazánk ezen részének különböző vidékei tekintetbe vételével állíttassék egybe ezen enquete-bizottság Kolozsvárt.

E bizottság egyöntetű munkát készítve, azt tájékoztatás végett a ministerium elé további használatra felterjeszhetné, s mindenesetre ez becses anyag lenne, s a belügyministernek független tájékozhatója végett támpontot nyújtana, annál inkább, mint hogy már is van e tárgyban egy nagyobb mérvű munkát, mi az 1841—1843-ik évben e tárgyban kiküldött systematica deputatio által készült, s a mi változások ezeken kívül szükségeltetnek, az azóta fejlődött újabb közigazgatás, törvénykezés és még a gözerejű közlekedés által is, ezt az enquete a magasabb szempontok szemeltartása mellett legcélszerűbben megoldhatná.

Igy vélem én e kérdést közmegegyezéssel legcélszerűbben megoldhatónak, s ha ez eléretik, akkor bizonyára a legjobban is lesz a kérdés megoldva.

Fel fogják hozni ellenvetésül, hogy ily enquete-re nincs szükség, s van elég erdélyi Pesten, s ezek képviselhetik a különböző vidékek érdekeit is.

Ez igaz, de én az enquete egybehívását mégis célszerűbbnek tartom, még pedig azon okból is, mert többeket óhajtanék és különbözőbb vidékeket képviselve látni, olyakat, kik a vidéken lakva, ott gazdálkodnak, az oda való érdekeket — minthogy sajátjuk — leginkább ismerik; s továbbá, mert ha egy enquete nélküli rendezésben meglehetősen lesznek, föl fog hozatni, hogy ki sem hallgattattak; s továbbá, mert a Pesten levő erdélyiek majdnem mindannyian vagy képviselők, vagy közszolgálatban levők, s ezek annyira el vannak foglalva a törvényhozási nagyobb teendőikkel, hogy egy ily bizottsági munkát elkészítésére elég időt magoknak nem szakíthatnak, pedig e kérdés sikeres megoldása ezen részre nézve felette fontos. És egyöntetűnek is kell lenni a munkának, mert különben pusztá szóbeli értesítések alapján a hány egyén, annyi féleképpen fogná a ministeriumot ezen kérdésben értesíteni, s így tiszta tájékozást ez magának nem szerezhet, és pedig nézetem szerint annál kevésbé, minthogy itt más elvi kérdés nem forog fenn, mint az, hogy a magasabb érdekek szemmel tartásával a közigazgatás gyorsabb, pontosabb és kielégítőbb lehessen, s erre okvetlen szükség, hogy azok, kik e tárgyban véleményeznek, a helyi viszonyokat tökéletesen ismerjék.

Ugyanazért óhajtanám, ha Erdélyben azon hatóságok, melyek jelenlegi határait meg kívánják változtatni, szölgittatnának föl, hogy a bizottsági tagok közül, valamint különösen a bizottsági tagok 5 számból álló bizottsági tagot Kolozsvárra küldjenek a szükséges felvilágosítások megtétele végett, s ezen kívül meghívatoának a királyi biztos által mindazok, kiket ő e tárgybani felvilágosítások megtételére meghívni célszerűnek vél; s ez enquete-nek elnöksége annál inkább reá volna ruházandó, minthogy eddig is már bő tapasztalatokat szerzett magának arról, hogy Erdélyben mik a hiányok, és a megyei viszonyokat is tökéletesen ismeri; őt pedig senki sem vádolhatná józanan a részrehajlás legkisebb árnyával is.

Ennyiből áll javaslatom, mely által egyebet el sem is érnék, mint azt, hogy e fontos tárgyról mentől több vélemény nyilvánul, annál inkább ki lehet illető helyeken szemelni belőle azt, mi célszerűnek fog tetszeni, és azt hiszem, hogy kettőről meg fognak az illetők győződni:

egyikről arról, hogy egynehány erdélyrészi megye nem maradhat fenn úgy, a mint van, ha cél-szerű közigazgatást akarunk behozni;

másikról arról, hogy bárha sürgős is az elintézés, mindenesetre megfontolva kell történnie.

Erdélyi muzeum-egylet.

I. Titkári jelentés az 1871. február 27-diki közgyűlésen.

(Vége.)

A 193 és 203 határozatok szerint folyamodott az igazgató választmány erdélyi kir. biztos gr. Péchy Manó ur ó nmlságához, hogy az éremtárnak az ország házában már átadott két szobához, még két szobát kegyeskedjék átadni, és erre kedvező választ is kapott. Az ujjonnan nyert két szobát már át is vettük.

A 116 sz. határozat arról az intézkedésről értesít, hogy az egyes gyűjteményekben leledző butorok, szerszámok és általában a muzeum tulajdonához tartozó olyan tárgyak, a melyek nem tartoznak a sajátképi tudományos gyűjteményekhez, részletes és pontos leltárakba foglalásának. E leltárak meg is készültek és csak az van hátra, hogy az egyes gyűjtemények részletes leltárát egy főleltárba összeírassanak.

A 173 sz. határozatból azt tudjuk meg, hogy ns. Küküllőmegye tisztsége engedélyt kért a megyei bizottság jegyzőkönyveinek egy hiteles példányát az egyleti könyvtárba letehetni, és ez engedélyt az igazgató választmánytól meg is nyerte.

A 206. számból arról értesülünk, hogy ő cs. és ap. kir. felsége elrendelvé egy diszmunika kiadását, a mely

a bécsi cs. kir. kinestár legkitűnőbb műremekeit ábrázoló rézmetszetű száz táblából és a hozzá tartozó magyarázó szövegből fog állani, e nagyszerű mű megjelenését első fizetést k. főudvarmester gr. Crenneville Ferencz békülde a muzeumnak, értesítvén egyszersmind az egyletet, hogy ő cs. és ap. kir. felsége legkegyelmesebb rendeletéből az erdélyi muzeum egy ingyenpéldányt nyert a jelzett műből. Ez ajándék annyival nevezetesebb és öröndetesebb, mivel első jele annak, hogy intézetünk létéről legfelsőbb helyt is van megemlékezés.

A gyűjteményeinket érdeklő eddig elősorolt adatokhoz még tartozik egy ügy, a mely ugyan csak közvetve, de mégis nagy befolyással van muzeumunkra, mivel igen érzékeny oldalát támadta meg, t. i. pénztárunkat. Ez a könyvtár ideiglenes szállásának ügye. A mi t. i. a lefolyt évek költségvetéseiből emlékeztetében lehet a t. közgyűlésnek, a muzeum a gr. Bethlen Sándor-féle házánál a könyvtár elhelyezésére, a könyvtárnak szállásául és egy legény számára bizonyos lakosztályokat tartott bérben évi 1150 ft házbér mellett. E házbért a tulajdonos a folyó évben felrugtatta 1600 frtra, és a választmány, miután a mint a jk. 92, 96, 98 és 108 sz. határozataiból kilálglik, mindent elkövetett, hogy a gróf urat engedékenységre bírja, és más alkalmas szállást a könyvtár számára híjában keresett, kénytelen volt e felemelt házbér mellett új szerződésre lépni és a szállást 2 évre megtartani.

Egy más egész sora a jk. határozatoknak, névszerint a 78, 128, 143, 151, 155, 176, 178, 191 és 223 számúak személyes ügyekre vonatkoznak. Nem szükség itt az egyes határozatok részletezni, csak mint eredmény az mutatkozott, hogy a napról napra mind inkább növekedő drágaság, a melynél fogva az élelem és háztartás legszükségesebb czikkeinek ára egy néhány év alatt kevés kivétellel átlagosan megkétszereződött, már csaknem lehetlenné tette az egylet minden rendű tisztviselőinek a megélhetést az egylettől nyert fizetéssel; másfelől pedig a gyűjtemények öröndetes gyarapodásával, a kezelésökre és fenntartásokra megkívántató munka mind több és többféle lesz, úgy, hogy a személyzet szaporítása mulhatlanul szükségesnek mutatkozik. Erre fog vonatkozni a választmány ma előterjesztendő indítványainak egy része, a melyek alkalmából a részletes indoklások is bővebben fognak előadni.

tározataival a választmányra bizott teendők a választmányi jk. 79, 80 és 81 számú határozataival vétettek teljesedésbe.

A telekkönyvi helyszínelésnek bevégezése az ország némely törvényhatóságaiiban szükségessé tette a muzeum javára eszközölt bétáblázásoknak az illető területeken való átkébelezetetését. A választmány a fontos teendő iránt jk. 172 számú határozatával tette meg a kellő intézkedést.

Végre a választmány jk. 194. számú határozatával elvileg kimondván, hogy a tudományos ülések megtartását ismét életbe lépteti, e határozat gyakorlati kivitelére nézve egy e végre kiküldött bizottság munkálata alapján jk. 224 számú határozatával megállította a részletes szabályzatot, a mely egyfelől a szakosztályi ülések, másfelől a nyilvános népszerű felolvasások megtartását írja körül. E szabályzat alapján a szakosztályi ülések november óta rendszeren folytak, a nyilvános előadások sorozata pedig éppen a mai felolvasással fogja kezdetét venni.

Az egylet szorosan vett tudományos működésére vonatkozik még egy javaslat, a mely már a folyó év első napjaiban jött a választmány eleibe. E javaslat, a melyben az egylet néhány tagja előadta nézeteit az egylet irodalmi működésének más irányba terelésére, és a muzeum épületen eszközözlendő változtatásra, valamint a muzeumi kert miveltetésének olcsóbb és célszerűbb módjára nézve a választmányának alapos és beható megvitatásán ment át, és a mit belőle a választmány is ajánlatosnak látott, azt indítványai sorában fogja a t. közgyűlés eleibe terjeszteni.

Ime t. közgyűlés a választmány működésének czífrázatlan de hű képe. A mi a lefolyt 1870 év tartama alatt a muzeumra nézve említeni való történet, mind megvan benne, a mi mondandó még van, már az egyletre és a muzeum jövőjére vonatkozik.

Uj részvényeseink nagyon csekély számmal jelentkeztek. E jelenségnek nagyon sok és különböző oka lehet, a melyek találgatásába itt nem lehet becsátkozni, egyet azonban mint bizonyost merünk állítani, azt, hogy sok ember azért nem támogatja a muzeumot többé, mert azt hiszi, hogy elég volt ez intézetet magán erőn létesíteni, tartsa fenn már most az ország, a melynek ez nem csak erkölcsi, hanem tekintettel az erdélyi országgyűlés ide vonatkozó határozataira, bizonyos tekintetben is slegálabb részben tartozó kötelessége is. Már t. közgyűlés mi tudjuk, hogy az országos segély iránt tett lépéseink, még eddig nem hoztak semmi eredményt, éppen azért terjeszt a választmány egy indítványt elé ez ügy komolysüregtetésére.

Végül még csak egy figyelmeztetés a jövőre nézve. A mint muzeumunk napról napra öröndetesen gyarapodik, abban a mértékben szaporodnak szükségai is, és a közönség igényei ez intézettel szemben nőtten nőnek, holott a támogató részvét inkább apad mint növekszik.

E viszsás arány szüli azt, hogy a folyó évi költségvetésünk hiányon végződik, a mely ugyan nem tetemes és alkalmasint meg is leli fedezését, de egyszersmind szo-

moru jóslat a jövőre nézve, amennyiben azt sejteti, hogy ha az idén még van egy forrás, a mely a hiányt fedezi, e forrás kiapadásával a most csak látszólagos hiány valószínűsége hiánynyá lesz. Szemben e hiánnyal az igazgató választmány annyi indítvánnyal áll ma a t. közgyűlés elibe, a mennyivel az intézet létesülése óta még soha, és ez indítvány csaknem valamennyi a költséget s ezzel együtt a hiányt is szaporítja. Mégis meg van győződve a választmány arról, hogy a javasolt határozatok szükségessége, és azért kéri azok megszavazását. Tizenegy év lefolyta alatt a választmány úgy kezelte az egyet vagyonát, hogy nem csak nem csontkította meg az eredeti alapitókát, hanem minden évben egy-egy kis tőkésítéssel gyarapította; névszerint a már 678 db. aranyra nőtt tartalék tőke egészen, a Kisegítőbe és Takarékpénztárba letett tőkék nagyobb részben a tőkésítések eredményei, a mely tőkésítéseket a választmány takarékos gazdálkodása tette lehetségessé. Meltőztassék azért a t. közgyűlés jövőre is e tapasztalt takarékoságban bizni, és a tett indítványok megszavazásával neki illő határokat közt a végrehajtásra szabad kezét engedni, és megnyugodva lenni az iránt, hogy az igazgató választmány mindent el fog követni, hogy a folyó év végével a zárszámadás kedvezőbb eredményt mutasson, mint a minővel a költségvetés biztat.

Az egyes tisztviselőknek engedvén át a szót, hogy ők is számoljanak működésükről, az igazgató választmány kéri a t. közgyűlést, hogy azokat figyelemmel meghallgatni, érdemük szerint méltányolni és rólok ítéletét kimondani meltőztassék.

BELFÖLD.

Kolozsmegyei bizottmányi gyűlés.

Márcz. 1-én.

(De.) Ha nem is lehet állítani, hogy a mai bizottmányi gyűlés a régi markaliskó népességével birt, tekintve azonban, hogy az utóbbi időkben a gyűlések többnyire a központi s vidéki tisztviselők és a Kolozsvárt lakó tagokból állottak, s hogy csakis a megyeháza előtt álló feyveres hajdukról lehet gyanítani, hogy ott most tolongásnak kellene lenni: a mai közgyűlést népesnek kell elismernünk. Ennek oka részint a felmerülő tárgyak fontossága, részint pedig a megürit két szolgabírói állomás betöltése, s főleg e végett jött be a kolozsi s moci járás majd valamennyi bizottági tagja, vagy mint választó, vagy mint választandó. A korteskedés napok óta foly, s a gyűlés megnyitla előtt is folyt, noha a reménykedők s rimánkodók nagy része azt sem tudta, ha vajjon candidálva lesz e vagy sem.

A zsihongást 10 órakor az elnököl főispán esengettyűje szakítá félbe, kit Kolozsmegye alsó kerületének újonnan választott országos képviselője b. Inczédi Zsigmond vezetése alatti küldöttség meghívott, s ki a csend helyreállítával a gyűlést a szokott szép, tömör stylum beszéddel megnyitotta. Elnök a gyűlés figyelmét mindenekelőtt a hazát közelebb ért súlyos veszteségre híván fel, indítványozza, hogy azon férfiu halála felett, ki mint költő, a haza el, öröke elni fog: b. Eötvös József halála felett jegyzőkönyvileg fejezte ki a gyűlés fájdalom részvétét. Ezt a gyűlés elfogadván, felállás által is kifejezte érzelmeit. A napirendre áttérve, a felolvasott leiratok közül említendő a Rajner leköszönése s Tóth Vilmos új belügyér értesítése, hogy a ministerium vezetését elfoglalta. A gyűlés ez utóbbinak üdvözlő felirat küldését határozta. Felolvasatott az elsőbíróóság szervezése tárgyában kelt igazságügyministeri leirat, s ezzel kapcsolatban a lapunkban már közölt, a kolozsvári kir. törvényszékhez tartozandó járásbíróági tervezet, s a kolozsvári törvényszék helyiségére vonatkozó javaslat. Mely célra alkalmas helyiségül az ugynevezett kisvármegyei ház telke ajánlatik, hol most az új megyei börtön épül, s hol az utca felőli rész kiépítvén, a törvényszék s két egyesbíróóság számára tőkéle-

tesen elegendő helyiség volna; s a mely helyiséget e célra Kolozsmegye közönsége bizonyára ingyen fegná átengedni az államnak. Ezen javaslatok bizottságoknak adatván ki, az időközben leérkezett törvények hirdettettek ki, s vétettek tudomásul.

Főjegyző Horváth Kálmán felolvasta a közigazgatási főbíró jelentését a múlt évi ügyforgalomról, s a megyének közigazgatási tekintetben megfigyelt állapotáról. E szerint Kolozsmegye a múlt évben a közös hadseregbe megkívántatott illetéken felül a honvédséghez 283 embert adott. Megemlített feltűnő jelenség, hogy a megye mezősi részében a hadkötelesek nagy része, a mérték fel nem érése miatt, képtelen a szolgálatra. Ut-munkaerő 40,000 ígás s 112,000 tenyeres napszám évenként, s a bejövő útmunka-megváltási összeg 13—28 ezer frt közt változik. Elhatározatott, hogy ezután az út-munkaerő felhasználásánál a főutak gyanánt megjelölt, s a már meglevő vagy építés alatt álló vonalakra fordítottassék a főfigyelem, (Bács, Zombor, B.-Hunyad-Zombor, Egeres, Apahida, Sz.-Régen stb.), s hogy az erők elforgatását megakadályoztatva, a majd lehetlen ellenőrzés tekintetében valami tétessék. Az egészségi viszonyokra nézve megjegyzendő, hogy a rüh s bujakór a megyében annyira el van terjedve, hogy a gyulai járásból 900 megvizsgált egyénből 250 rühes s 60 bujakórós találtatott. A tanügy nagyon szomorú képet mutat, 42 község iskola nélkül van, s a többi községben is nagyobb részt a legprimitívabb tengődés létezik.

Ezen jelentés két bizottságnak adatván ki, Hincz György a jelentés ellen felszólt, mert az szerinte cumulált, azon kívül Sikó Lajos örményesi szolgabíró ellen valami aprólékos panaszokat adott elő. Azonban a főispán által tett felvilágosítások után a gyűlés azokat mellőzve napirendre tért.

Felolvasatott a törvényszéki főbíró jelentése, a múlt évi ügykezelésről. A gyűlés — Hincz György indítványára — a jelentést öröndetes tudomásul vette, s a törvényszék, s derék főbírája példás igyekezete, s főleg az árva-ügyek körüli páratlan buzgalmaért, elismerését jegyzőkönyvileg kifejezni határozta. Ezután prof. Sárkány Ferencz a telekkönyv veszélyes helyzetére, ügyvéd Szentiványi Ferencz a telekkönyvi bírák fizetésére nézve tettek kérdést. Előbbire nézve, a jelen helyiség a küszöbön álló szervezésig meghagyatni határozatott. Utóbbira nézve értesül főispán önmaga, hogy a telekkönyvi bírák, kik külföldbeni elfoglaltatások mellett a telekkönyvi ügyeket majd egy éve tiszteletből vizsik, igényeik méltányos kielégítését, a budget megszavazásakor bizonyára várhatják.

Ezután a főispán tudatja, hogy palatkai segéd szolgabíró Ramonezai Elek leköszönt, s ennek folytán három állomás lesz betöltendő. A szavazatszedő bizottságot kijelölve, a választást d. n. 4 órára tűzte ki. Kijelöltettek a moci szolgabíróságra: Benedek Zsigmond, Kendeffi Gyula, Pechy János, Moga Jakab, Turi Elek; a kolozsi szolgabíróságra: Bartha Albert, Gegő József, Pap László, Tavaszai Miklós, a palatkai segéd szolgabíróságra: Ferencz József, Gál József s Mohay Lőrincz.

A gyűlés megköszöntette Csákány László buzgólkodását lemondása óta a kolozsi szolgabíróságot közmegelegedéssel vezette s részére szolgálata két havára megszavazta a szolgabírói fizetés illető részletét. Végül bemutatja főispán önmaga, a törvényszék által főbíró Biró Pálnak, s ez által a megye közönségének ajánlódott albumot, mely mint történeti ereklye, levéltárba tétetni rendeltetett.

Délben két órakor a szokott kedélyességben folyt le a főispáni ebéd, melyen a főispán, b. Inczédi Zsigmond, Berde Áron, Mohay Károly, a megye poétája Vajda Sámuel tartottak az uralkodó pár, a főispán családja, Biró Pál s a Lészai testvérekért toastokat.

Ebéd után a korteskedés kétszeres erőlyl indult meg, s hat órakor az eredmény az lett, hogy a kolozsi járásban kis-petri birtokos Bartha Albert 50 szavazattal,

irnok Tavaszai Miklós 34 szavazata ellenében szolgabíróvá, a palatkai járásban Ferenczy József joggyakornok tulnyomó többséggel segéd szolgabíróvá választattak. A moci járásba négyen majd nem egyformán kaptak szavazatot, s általános többség nem lévén Turi Elek s Benedek Zsigmond közt ma új választás leend. A gyűlés másnapi folytatásáról közelebb.

— A kolozsmegyei és kolozsvári iskola-tanács ülése febr. 28. d. u. 3 órakor tartatott meg tanfelügyelő Kéthely József elnökte mellett. Jelen volt mintegy 20 tag. A tanácskozás tárgyai ezek valának:

1) báró Eötvös József özvegyéhez részvét nyilatkozat küldése. 2) közoktatásügyi miniszter, Pauler Tivadarhoz jegyzőkönyvi bizalmi nyilatkozat intézése. 3) a tankönyvek terjesztése tekintetéből Mocsos, B.-Hunyadon és Tekében tankönyv-bizományok állittatnak föl. 4) a múlt novemberi ülésből kiküldött bizottság előadója Nagy Lajos, a kiküldetéshez képest előterjeszti a bizottság véleményét, melyszerint három szakbizottságot lát szükségesnek: a) kérvényi bizottságot, melynek teendője az iskolatanácshoz magán intézetek felállításáért vagy más ügyben beadott kérelmeket, megtalálásokat előlegesen megvizsgálni, szükség esetében személyes meggyőződést szerezni s a tanács elébe véleményes jelentését megtenni. b) iskolafelügyelői bizottságot, melynek teendője lenne iskolák felállítására, azok jövedelmei szaporítása, a meglévőök szellemi és anyagi állásáról meggyőződést szerezve a tanfelügyelőhöz vagy isk. tanácshoz jelentését megtenni. Ennek tagjai a vidéki tanácsosok lennének, hogy egy iskola se kerülje ki figyelmüket. c) pénzügyi bizottságot, az általános kiosztásáról tervet adni, a községi iskoláknak az iskola széke által megvizsgált számadásait felülvizsgálni. A bizottság ez ajánlata elfogadtatott s az ajánlott albizottságok kinevezettek.

5) a múlt évre kiutalt 500 frt. általánból, az üléseken megjelent tagok 5—5 frt napi díjban részesítették; a fenmaradó rész a vidékről jöttek közt osztatik ki.

Nyilatkozat.

A „Magyar Polgár“ f. é. 41-ik számában egy Udvarhelyszékről irt cikk jelent meg, mely többek közt az udvarhelyi ev. ref. főiskola igazgatóját Dr. Jenei Viktort is a lehető legotrombább és legsértőbb vádakkal illeté.

A kérdéses cikk „igazságszerető“ írója az ő tajtékzó dühében egy sátoros cigánynéhoz hasonlít, ki inkább separit, mint czáfolatot érdemel. Azonban daczára azon mély underunknak, melyet érezünk akkor, midőn ilyen „embe-rekkel kell szóba állanunk, nem tehettük, hogy ne reflektáljunk egy olyan vádjára, mely Jenei Viktorban a tanárt akarja bepiszkolni. A vád, hogy Jenei a választások alatt „felhagyott a diákok nevelésével, hogy a korcsmában órálhasson“ stb. stb. ép oly monstruosus rágalm, mint ezikk-iró nevével az „igazságszerető“ epitheton. Mert ha valóban szereti ön az igazságot, legyen szives tehát csak egyetlen egy kis adatot felhozni annak bebizonyítására, hogy tanári kötelességeiből mennyit és mikor áldozott fel Jenei a követválasztások miatt.

Mily erkölcsi elvetemültség kell ahoz, ilyen vádakkal illetni azon egyént, ki úgy is elég terhes tanári teendőinek lelkiismeretes teljesítése mellett ott van mindenütt, a hol az értelmi felvilágosodás s általában a közjó mellett valamit tenni lehet. A felnöttek oktatását illetőleg Udvarhelyt akár saját pártfelelőt kérdezősködhetik az „igazságszerető“ Jenei felől. Sőt a követválasztások legizgalmasabb napjaiban is köztudatulag éppen a Jenei kezdeményezése folytán tartatott meg azon jobb és baloldali tanítókból és papokból álló értekezlet, melyből úgy lehet már nem sokára az udvarhelyszéki általános tanító-egylet fogja kinőni magát.

Láttnivaló tehát, hogy azok az odadobott rágalmak

csak az utóbbi célt is akarnák elérni; ahelyett azonban akadémiai életök nagyobb részét mint u. n. „Corps-bursch“-ok vagy valamely „Burschenschaft“ tagjai a vivótermekben vagy sörivásban töltik el. Mint hazatért ifju papjelöltek-től hallám, tevékenységök az egyetemen tanulással eltöltendő idő alatt a következőkből áll: az első évben „elvből“ nem tanulnak semmit, a másodikban készülődnek a tanuláshoz, a harmadik évben végre hozzákezdenek tanulni. Hazatérve két vizsgát kell letenniük, a tanítói és a lelkesítő vizsgát, és pedig Szébenben, egy lelkesítő és gymnasialis tanárokkal alkalmazott papokból álló, testület előtt. Az előbbi két év mulva teszik le az egyetemről lett hazatértők után, az utóbbi néhány évvel még később. Hogy mily keveset tanultak az illetők, kétségtelenül bizonyítja a körülmény, hogy említett vizsgákra, melyek nem egyebek széles körű érettségi vizsgáknál, nagyon sokan megbuknak. Ha pedig nagy bajjal átestek rajta, a legképzettebbeknek tartják magukat s mások, különösen a jogászok tudományos ismereteire rendkívül lenézőleg tekintenek, névszerint azokéra, kik magyar felsőbb tanintézetekben képezték magukat ki, elfeledve, hogy a magyarok jogi tudományossága legkevésbé sem áll a jelenkor színvonalán alul, s hogy ép a magyarok azon nemzet, melyet par excellence jogásznépnek neveznek. A tanítói vizsgálati bizonyítvánnyal aztán csakhamar alkalmaztatnak tanítóknak valamely gymnasium- vagy népiskolában. E minőségben működnek, míg nem valamely plebánia vagy prédikátori állomás megürülésével alkalmat találnak, a tanítótságot a lelkesítővel fölcserélni, s innen van aztán, miszerint alig hogy némileg beletanultak a tanítótságra, már is odahagyják azt. Ennek aztán az a következménye, hogy szász gymnasiumokban leginkább ifju theológusok vizsik a tanítást, kik persze nem lehetnek valami különös jó paedagógusok. (Vége következik.)

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Királyföldi képek.

II.

A szász clerus.

Egyike az idő sajtáságos jelenségeinek, hogy minél miveltebb valamely nép, annál gyérebbe látogatja a templomot s annál kevesb tisztelettel viseltetik papsága iránt. Ha a jelenség okait kutatjuk, úgy találjuk, hogy egyfelől az egyház nem felel többé meg a miveltebbek várakozásainak, másfelől pedig, hogy a papság oly tulajdonságokkal bir, melyek őt az intelligentia tiszteletére méltatlanná teszik. Nagyobb mérvben ép ez az eset a Királyföldön. Míg korábbi időkben papjaink, ha nem is igen voltak segélyére a népek a szabadelvű előhaladásban, mégis legalább ők képezték majd minden erkölcsi és tudományos oktatásban a kiindulási pontot: addig jelenben nemesak nem igen tűnnek ki tudományos műveltségükkel, de sőt heves élethalál-harcot vivnak előhaladt korunk szabadelvű áramlatával szemben. Gyakran szemére hányjuk a papságnak, hogy jelszava a népbutítás, célja a zavarosban halászni. Én nagyon hajlandó volnék, de nem merem állítani, hogy nem ez az eset a szász papság tekintetében. A szász papság nem felel meg többé a korszellem követelményeinek. Önkénytelen eszembe jutnak a költő szavai: „a mór megtette kötelességét, a mór elmehet.“ Más, új papságra van nekünk szükségünk, mintaszerű papságra, olyanra, mely nemesak nem küzd gátlólag a fennebb említett áramlat ellen, hanem elősegíti azt s mintegy engedi magát attól tovaragadtatni.

A királyföldön a szász clerus ép úgy a reformatio előtt, mint azután tekintélyes szerepet játszott mind a politikai, mind a socialis élet terén és — fájdalom! hozzá kell adnom — még ma is játszik. Sehol sem volt annak jó következménye, s így a Királyföldön sem, ha a papság világi dolgokba elegyedett. A következőkben lesz alkalmunk ez állítás helyességéről meggyőződni.

Az ágostai vallásu protestáns egyház, melyhez a szász papság tartozik, a Királyföldön teljes autonomiát élvez s minthogy itt az iskola az egyháztól nincs elválasztva, törvényhozó organumának, a szebeni országos egyházgyűlésnek, élén a superintendenssel egészen szabadságában áll, az iskolákat különösen az al- és felgymnasiumokat tetszése szerint és céljainak megfelelőleg szervezni. Innen van aztán, hogy a szász gymnasiumok jó előkészítő intézetek ugyan szász papjelöltek, de semmi esetre jog-, orvostanhallgatók stb. számára.

A bölcsészeti elemei, erkölcsstan, egyháztörténelem, vallástan és a latin nyelv nagyon kultiváltatnak a szász középtanodákban, sokkal csekélyebb mérvben azonban az életre nézt hasonlíthatatlan fontos tárgyak, névszerint a természettudományok, történelem, valamint a magyar nyelv is, daczára hogy ez jelenleg, mint hivatalos nyelv mindenkire, de főleg a jogászokra nézt felette fontos, kik a magyar nyelv ismerete nélkül, mint ezt én magamon oly gyakran tapasztaltam, ugyszólva a hazában idegeneknek tűnnek fel ön maguk előtt. Ilyen iskolákban nyerik a papok az első oktatást és készülnek elő a felsőbb tanintézetekre. Az utóbbiakat három évig kell látogatniok a szász papjelölteknek s ebből legalább 3 félévet németországi egyetemen tölteniök. Megjegyzendő, hogy e 3 év alatt kétféle hivatásra kell előkészülniök, t. i. a tanítói és lelkesítő pályára. Volna tehát tulontul, hogy mit tanuljanak, ha-

nem annyira magát Jeneit sértik, ki önértetének biztos menhelyéből nyugodt kedéllyel nézheti azt az egész moscsok-operációt, hanem sértik legkivált magát a nevelésügyet. Avagy olyan nagy bővében volnánk-e a buzgó és lekiismeretes tanároknak, hogy azt is, kitől a tulajdonságot még politikai elvárások sem tagadták meg (lásd a „Magyar Polgár“ múlt évi 118 számát) éppen tanári becsületében hagyjunk végig gázoltatni? Ez a tanügyi erkölcsi tökéje, kimélik legalább ezt az egyet szennyes kezeik érintésétől! Keressenek vagy kolduljanak önk másutt és másféle tőkét a szegény tudatlan nép balra kapacitálására, mindenek előtt azonban tessék kihordani az irhát a kollégiumból a korcsmába. *Suum cuique.*

Hogy e sorok tulajdonképpen célja felől az „igazság-szerető“-nek minden lehető kételyeit eloszlassuk, röviden ismétljük neki, hogy a mit Jenei Viktornak a tanárnak kötelesség mlasztásáról a „M. P.“-ban kidobolni tetszett az utolsó iziglen valótlanág és rágalom.

Többen.

Országgyűlési tudósítás.

Pest, febr. 28. 1870.

Elnök: Somsich Pál; jegyzők: Széll, Parcsetics, Jámor.

Elnök Tordaváros részéről jelent be kérvényt.

A kérvények benyújtása után

Széll Kálmán a pénzügyi bizottság részéről tesz jelentést az Eszterházy-képtár megvételét tárgyzó tvjavaslat tárgyában. — Gr. Andrássy miniszterelnök bejelenti ő felsége királyi szentesítését a f. é. márcziushavi indemnity-törvényre nézve.

A napirendben folytatólag tárgyalatik a honvédelvesség szaporításáról szóló honvédelmi törvényjavaslat.

Ürményi Miksa, Keglevich Béla tegnapi beszédére reflektál s mondja, hogy az nem új, mert 1861-ben már elmondott; kijelenti, miszerint a központi bizottság véleményét pártolja.

Csernatony Lajos Keglevich Béla beszédét a közérzet tolmácsolásának tartja. A fejedelmi bizalmat nem véli egy vonalba tehetőnek a nemzet bizalmával az uralkodó iránt, mert ez állandó, a trón ingatlan, ha a a nemzet bizalma nincs meg teljes mértékben, ezt pótolni kell, ezt célozza a különvélemény is, és azért ezt pártolja. (Éljenezs balról.)

Elnök szükségesnek látja kijelenteni, hogy szónok az alkotmányos államokban szokásos tanácskozások azon szabályát, — mely szerint a fejedelem személye nem vonható a vitaközébe, nem sért meg, mert részint általános-ságban szolt, részint a kormányzat ellen tett kifogást. (Helyeslés.)

Hollán Ernő azt tapasztalja, hogy mindkét párt a honvédség tökéletesítésének szükségét hangoztatja, de a mód megválasztásában van eltérés. Rövid polemikus megjegyzések után azon corollarium lehozására jut, miszerint a kormány a mint köteles a honvédség harcalképességét nevelni, úgy köteles a gyakorlati kivétel nehézségeit is figyelembe venni, nehogy éretlen kísérletek sikertelen meg-tétele által az ország pénzerejét gyengítse, és azért a kormány a tárgyalás alatti különvéleményt el nem fogadhatja. Elősegítendőnek véli a kormány okoszt proceduráját, mely a honvédségnek a nemzet óhaja szerint harcalképessé tételét célozza, s mi ellen a kisebbségi vélemény csak akadályt gördít, és e célból ennek mellőztével a kormány előterjesztését ajánlja elfogadásra.

Paulini Tóth Vilmos az általános szabadság feltételeül első rendben a nemzetiségi szabadság megadását hangsulyozza.

Dobsa Lajos veszedelmesnek tartja azon nézetet, hogy a honvédség csak a közös hadsereg kiegészítő része legyen, kisebbségi véleményt pártolja.

Gr. Andrássy Gyula az elmondottak folytán csak a hozzá intézett kérdésekre válaszol röviden. Először is Jókainak azon kérdésére, mit szándékozik a honvédség harcalképes állapotba tételére nézve tenni, kijelenti, hogy kívánja először is a létszámnak 300,000-re való emelését, ennek lehetőleg jó felszerelését; kívánja a honvédelvesség szaporítását, minek nálunk van értelme s jelentősége. Azon másik kérdésre, mit kíván tenni arra nézve, hogy a tüzérségben a magyar hadiak helyesen alkalmaztassanak, válaszolja, hogy kedvesen fognak fogadtatni a kellő előismeretekkel bíró vállalkozók a tüzérségnél, de az egyszerű kocsist tüzemesternek csak nem tehetik, ohajtja, hogy ez irányban ifjaink kellő oktatást nyerjenek. A harmadik kérdésre, mely fegyvergyárak és arsenálok létesítését tárgyazza, feleli, hogy a gyárakat illetőleg már van Pesten egy ilyen felállítva. — Horváth István azon kérdésére, szándékozik-e a kormány még ez évben javaslatot terjeszteni elő iránt, hogy a honvédség a gyakorlatok idejére tüzérséggel láttassék el, már megfelelt az államtitkár, miszerint az illető hadkerületi tüzérség az azon keretbeli honvédség gyakorlataiban részt vesz, mely természetesen az illető hadkerületi parancsnokság alatt leszen.

(Vége következik.)

KÜLFÖLD.

Kolozsvár márcz. 1.

(s.) Párisban a latin negyed utcásarkain nagy vörös falragaszok láthatók, melyek végerőfeszítésre hívják fel a lakosságot a poroszok bevonulásának esetére. — Orsini bombák még mindig koboztatnak el. A város különben csendes; az élelmiszerek ára mindinkább csökken. A központi árcsarnokban f. hó 23-án egy font marhahús 1—2 frank, juhhús 1 frank, szalonna 1 frank 50 c., vaj 2 frk 50 c.; egy tojás 2 sous, egy galamb 1 frank, egy tyúk 4 frank, egy házinyul 4 frank, a hol olcsó.

Jules Favre e hó 22-ről a következő levelet intézte a volt honvédelmi kormány tagjaihoz: „Kedves barátim!... Együtt küzdöttünk és szenvedtünk, mindenkor égő honszerelmünk által támogatva. Ohajtottam volna, hogy a jelen átalakulásnak egyenlő ezimen a köztársaság szolgálatában maradjunk s egyideül a kényszerítő szükség birt

azon beegyezésre, hogy ez másképp legyen. Szövetségünk mindamellett is egységes leand, misem fog változni közöttünk és történjék bármí, szoros barátság s azon szilárd akarat tart össze beununket, hogy hazánkban valóban szabad kormányt alapítsunk.“

Franciaország új katonai szervezete bordeauxi hírek szerint a következő: A jelenleg fenálló hadsereg katonái végleg elbocsáttatnak szolgálatból, egyedül a rendee hadak azon minden rangu tisztet hagyatván meg, kik vizsgálat után bebizonyítanak, hogy illető állomásaikra méltók. Az új hadsereg zömét az 1871-ik korosztály alkotná; a régibb szolgálat és pártfogás útjání előléptetés eltöröltet-nék s helyébe a táborban teendő mindenkorí vizsga vinné előbbre a katonát a legalsóbbtól a legfelsőbb fokig. A specialis katonaiskolák a táborba tételének át. A katonai adminisztráció szintén lényegesen egyszerűsítettetnék, a különböző sinecárak eltöröltetnék s a leszállított számú hivatalnok jobb fizetésben részesítetnék.

Az angol kék könyvhez f. hó 23-án egy pótfüzet tételét közzé, mely 130 Romára vonatkozó sürgönyt tartalmaz; a sürgönyök múlt évi júl. 19-től f. hó 13-áig terjednek s feltüntetik azon különböző körülményeket, melyek Romának az olasz csapatok által történt elfoglalására s a pápa világi hatalmának megszüntetésére vonatkoznak. Nehány, a római britt alattvalók vagyona iránti kellő figyelembe vételére kéri fel az olasz kormányt.

A pápa Rómából leendő elutazása a bibornokok tanácsában közelebb véglegesen elhatározottat s Pius helybenhagyását is megnyerte. Thiers miniszterelnökké választása, az új osztr. kabinet megalakulása s a belga és német agitatók a vatikában hatalmasan felköltötték a restauratio iránt táplált reményt s miután az önkényes fogság nem segített, úgy hiszik, miszerint az újabb kedvező alakulások mellett, a szent atya önkényes számkivetésbe menetele jobban megteszi hatását, általánosságban lángra lobbantja a reactio szellemét s erőlyesebb alakban költi fel a fanatizmust.

A KELET magán-távirata.

Feladott Pesten, márcz. 2. 10 ó. — p. d. e.
Érkezett: márcz. 2. 10 ó. 48 p. d. e.

Thiers a febr. 28-diki nemzetgyűlésben hatalmas beszéddel jelenti be a béke-előzmények körüli eljárást. Elfogadtuk, ugymond, a fájdalmas küldetést; minden lehető erőfeszítést megtettünk az előnyös feltételek kieszközölésére, most fájó szívvel terjesztjük a nemzetgyűlés elé a béke-törvényjavaslatot, sürgős tárgyalás és elfogadás végett. A törvényjavaslat így hangzik: „A nemzetgyűlés engedve a kényszerűségnek, melyért a felelősséget magáról elhárítja, Versaillesban a következő békeelőzményeket írta alá. (Thiers rosszul lesz s kénytelen a termet elhagyni; a javaslat olvasását Barthelemy folytatja.)

1. Lotharingia egy ötöde, Metzcel és Thionvillevel, Elsass pedig Belfort nélkül Németországnak átengedtetik.

2. Franciaország öt milliard frank hadi kárpótlást fizet; és pedig egy milliárdot 1871 folytán, a hátralék 4 milliárdot pedig három év alatt.

3. A megszállt részeket a németek oda-hagyják és pedig Párist és a nyugati megyéket azonnal, a keleti megyéket pedig azon arányban, a mint a hadiköltség hátralékának kifizetése történik.

4. Franciaország a kárpótlás hátralékáért öt százalékot fizet Németországnak.

5. A megszálló német hadak többé nem szedhetnek sarcot, ellátatásukról azonban Franciaország gondoskodik.

6. A bekeblezett országrészek lakóinak határidő engedtetik, hogy nyilatkozhassanak: mely nemzetiséghez kívánnak tartozni.

7. A hadifoglyok kölcsönösen azonnal kiadatnak.

8. A végleges békekötés tárgyalásai Brüsselen tartatnak meg.

9. A megszállva tartott megyékben a közigazgatást francia tisztviselők végzik, azonban német parancsnokság alatt.

E törvényjavaslat az osztályokhoz útasított.

Tegnap délben nyilvános ülés volt tartandó, melyben a javaslat bizonyosan elfogadtatott.

A poroszok tegnap kezdték meg a bevonulást Párisba, 30,000 emberrel, 69 ágyúval, zászlókkal, zenével. Semmi zavargás sem esett; a bevonulás csupán egy város-részbe történt.

Vilmos császár meleg köszönetet nyilvánított a czárnak Oroszországnak a hadfolytatás tartamán tanusított magatartásáért, s közli vele a béke-praeliminárekát. A czár szintoly melegen válaszolt.

NAPI HIREK.

— Az erdélyi muzeum-egylet folyó hó martius 1-én rekeszté be három napra nyult közgyűlését. Miután a titkár a február 28-diki ülés jegyzőkönyvét felolvasta az

igazgató választmánynak a közgyűlésen tett kezdeménye következtében eléterjesztett ama javaslatát tárgyalá, mely-szerint a segéd-tisztviselők fizetésének felemelésével az igazgató választmány lenne megbizandó. Ez indítványt a közgyűlés oda módosítá, hogy a kardinalis tisztviselők számára megszavazott 20 %-nyi drágasági pótlékban az állattani segédor is részesíttessék. Ezután elhatároá a közgyűlés, hogy régiségtári ór és titkár mellé, segédül 300 frttal egy „gyakornok“-ot állít; hogy a mindedig hasztalan várt országos segélyért az országgyűléshez kérvényt intéz, melynek pártfogolására az erdélyi képviselőket külön felkéri; hogy az 1869-diki év előtti illeték befizetésével hátralékosokat kötelezettségeik leróására levél útján felkéri, s azok ellen, kiknél ez eljárásának 2 hó lefolyása alatt sem lenne hatálya, igényeit törvény útján érvényesíti. A közgyűlést az 1871-ik évi budget megállítása s Nagy Péter elnök a lelnök rövid zárleszéde rekeszté be, melyben a muzeum történetében leghosszabb e közgyűlésen végig kitartó tagoknak buzgalmokért köszönetet mondott. Éljen és virágozzék minél több sikerrel az erdélyi muzeum-egylet!

— A kolozsvári városi polgári tanoda emléklapja be-küldetett szerkesztőségünkhöz, melyből kitűnik, hogy ezen ifju intézetnél három tanár és hat igazgatósági tag működése mellett 31 tanuló nyerte kiképzését és a folyó tanév és általában az intézet lételének első félévében. Felhívjuk a közönséget, hogy a ma és holnap tartandó vizsgálatokat megjelenése által megtisztítja.

— Gerecsné asszony tegnapi jutalomjátéka — Borgia Lécretia — a lehető legfényesebb sikerrel folyt le minden tekintetben. A telt ház valóban szűnni nem akaró táppsal és éljennel fogadá a kilépő művésznőt, virág-csokrokkal, koszorúkkal, üdvözlő költeményekkel is jelet adván méltó kedvence iránti elismerésének. A színpalak mögött több felőlről jött érdekes ajándékok között a kolozsvári nők emlékét R. P. ref. főtanodai ellenör nyújtá át az ünnepeltnek, csinos beszéd kíséretében, fölkerén a meghatott művésznőt, hogy maradjon állandóan körünkben. A tetszés zajos nyilatkozatai az előadás folytán is mindvégig meg-meg-ujultak, s az egész est egy kedélyes családi ünnepélyhez hasonlított, melyben mindenki igyekezett tisztelete, szeretete tárgyának elismerését tudtul adni. Gerecsné művészi éneke és játéka mellett megemlítettük Avonit, (Gennaro), ki pihent hangjával többször hatást idézett elő és Darai K-t (Massio Orsini).

— Hamis ezer frankos bankók. Az olasz kormány a bécsi rendőrséget arról értesítette, hogy az olasz nemzeti banknak ezer frankra szóló utalványai Ausztriában haurisítottak és forgalomba hozatnak.

— Vasú szerencsétlenség. Régebben távsürgöny után irtuk volt, hogy febr. 7-én New-York államban borzasztó vasuti szerencsétlenség történt; most angol lapokból körülményes leírást adhatunk a szerencsétlenségről, melyhez hasonló még soha sem történt. Körülbelül 10 óra után (febr. 7-én) ment el New-Hamburgból New-York felé egy terhes vonat 30 petroleummal megrakott kocsi-val. Az egyik koci csakhamar a sinből kiugrott, mit azonban a vonatvezető csak akkor vett észre, midőn már Wappinger Creek hidján volt. Ő tehát a vonatot teljes gőzerővel hajtatta, minek az volt az eredménye, hogy a kisikamlott koci a másik sinre esett. E pillanatban szédtő sebességgel a hidra érkezett a newyorki gyorsvonat (lightning express). A vonatvezető látta ugyan a kocsit, a sineket, de emberi hatalom nem volt képes az összeüt-közést megakadályozni. A mozdony a kocsi-ba rohant. Velőrázkódató kiáltás, roppant égig nyuló láng, erre borzasztó explosio — ez egy pillanat műve volt! Egy másodperc múlva egy robaj, a vasuti hid leszakad s vele a gyorsvonat és a lángoló petroleum vonat a befagyott folyamba esik. Ötven emberi torokból létségbeejtő kiáltás hangzik el, míg a 200 lábnyi mélységbe rohan alá a vonat; erre irtozatos zaj, mint a midőn a tűz a vízzel harc-zol — nemsokára rá néma csend a mélységben. Senki sem menekült meg. Mindenki sirját lelto Wappinger Creek fenekén. Az utasok legtöbbszörre a birtokos osztályhoz tartoztak, közöttük volt a sajtó egy kitűnő férfa, a Cleveland Herald szerkesztője C. Benedict is.

— Nem oly bolond, mint a milyennek látszik. A „Gyors Posta“ című lapban egy eredeti levelet olvastunk, melynek rövid tartalma az, hogy Franciaország legjobban cselekednék, ha megválasztaná Vilmost császárájának azon kikötéssel, hogy félét Berlinben, félét pedig Párisban székeljen. Ezzel Franciaország azt nyerné, hogy sem területet nem veszítene, sem hadi kárpótlást nem fizetne. De ezzel még nem elég a tréfa! A kedélyes politikus így okoskodik tovább: Mihelyt Europa ennek hírért veszi, azonnal megijed és megátolja Franciaország szándékát, mire természetesen a köztársaság létele biztosítva van! Nem ajánljuk gróf Beustnak e diplomatai lángészt.

— Gazdag jövedő. Egy szegény olasz számtiszt összes vagyonát szülővárosának hagyta azon kikötéssel, hogy az 2000-ig évig kamatok kamatjával tőkésíttessék. Meghalván, vagyona 250 lírát tón (körülbelül 84 frt); ez csekély összeg, de 2000-iki deszember 31-ikén 8,000,000 líránál több lesz belőle; ekkor a város közhazsnu czélokra fordíthatja.

— Schaffert „Schach dem König“ című pályanyertes vigjátéka, mely annak idején Bécsben nagy feltűnést okozott, most magyar fordításban Pesten fog előadatni. Dux Lajos mindenesetre nagy szolgálatot tón, midőn e kitűnő történeti vigjátékot lefordította.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Mart. 1-én 5% Metalliques 100 frt 59.20. Kamat 59.15. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.40. 1860. Kölcsön 95.20. Bankrészevény 725. Hitelintézeti részvény 200 frt. 252.80. London 100 frt. 23 1/4 kr. 124.15 Ezüst 122.25. Cs. kir. arany 5.83. Napoleonor 9.89.

Urbéri kötvények: Magyarországi 79.75. Temesi 77.25. Erdélyi 75.—. Horváthországi 83.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Beküldetett.

82

Egy betegség sem képes a delicat Revalesciére du Barry-nak ellentállani, a mely gyógyszer és költség nélkül minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, légzés-, húgyhólyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszorulást, burutot, emésztési ányt, dugulást, hasfolyást, almatlanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzúgást, emelygést és hányást még a terhesség alatt is, hügyfeszít, bűskomorságot, sorvadást, csúzt, közhányt, sárgaságot gyógyít. — 72,000 elismerés gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak, áll rendelkezés

re, melyből kívánatra kivonatokat ingyen szolgáltatnak. Táplálóból a húsnál, s úgy felnőttek mint gyermekeknek 50-szer megakartja a gyógyszereszkárát.

Tekintetes úr!

Glainach, július 14. 1867.

Önök Revalesciére-jét, a melynek borzasztó gyomor- és idegbajomban, isten után egyedül köszönhetem életemet, reggelitől még tovább is használni akarom, s kérem ts. urat, hogy nekem postai utánvét mellett egy 12 fontos szelenczét küldeni sziveskedjék. Legszíntébb tisztelettel a tekintetes úr, hála köteles szolgálja

Godez János, a glainári plébánia provisor. U. p. Unterbergen Klagenfurt mellett.

1/2 fontos bádög szelenczékben 1 ft 50. 1 ft 50. 2 ft 50 kr. 2 ft 50 kr. 4 ft 50 kr. 5 ft 10 ft —.

Revalesciére csokoláde táblákban:

12 csészére 1 ft 50 kr. 24 csé. 2 ft 50 kr. 48 csé. 4 ft 50 kr. liszt alakban 12 csé. 1 ft 50. 24 csé. 2 ft 50 kr. 48 csé. 4 ft 50 kr. 120 csé 10 ft — kr.

Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben Wallfischgasse 8. Pesten Töröknél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostoruteza a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostoruteza 134 szám, bel-monostoruteza 175 sz. és főtér 2 szám a zálogintézetnél, és mind. nütt postai utánvét mellett.

Az „erdélyi kereskedelmi és hitelbank“

t. cz. részvényesei az

1871 április 4-én, délelőtt 11 órakor a bank helyiségében tartandó

első rendes közgyűlésre

megjelenni, tisztelettel meghívtnak.

Ezen közgyűlés tárgyai:

- 1) Az igazgató-választmány jelentése, a bank 1870. évi üzleti működéséről.
- 2) A zár-számadásnak és mérlegnek a számvizsgáló bizottmány jelentésével együtt, előterjesztése.
- 3) Az osztalék meghatározása és az igazgató választmányának az 1870. évi számadások terhe alól felmentése.
- 4) Az igazgató választmány működési ideje a jelen évi rendes közgyűlésig terjedvén — igazgató-választmány választása az alapszabályok 24. §. értelmében.
- 5) Számvizsgáló-bizottmány választása az alapszabályok 46 §. d) pontja értelmében.
- 6) A részvényesek által a választmányának esetleg bejelentendő indítványok és javaslatok.
- 7) A választmány által a közgyűlés elé terjesztendő indítványok.

Kivonat az alapszabályokból:

49. §. A közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozók, kötelesek öt nappal a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál onnan nyerendő térítvény és belépti jegy mellett letenni.

Marosvásárhely, 1871. február 21 én.

(82)

1—3

A választmány.

(84)

1—3

Kiadó szállás.

Kolozsvártt, az óvárban 241 sz. alatt lévő két emeletes, 60 lakból, 15 pinczéből, 5 szekér szinből és 4 köis-tálból álló épület egészben, vagy részletekben egy vagy több évre bérbe kiadó. Értekezhetni felőle b. hidutezában, 293 sz. a. a tulajdonossal.

79

2—3

A búzautezában 108 sz. alatti néhai Tompa Simon-féle telkesház, két külön lakosztálylyal, kerttel, 6 lóra istálóval 1871 április 24-től kezdődőleg bérbe kiadó, egy vagy több évre.

A belmagyarutczai 436 számú Kelemen-féle emeletesház felső része, akár mostantól, akár idei Szentgyörgynaptól kezdve idei Szentmihálynapig bérbe adó.

Értekezhetni

TOMPA KÁROLYlyal
sétatérutca 4-ik szám.

42

6—*

JANKÓ VINCZE**gépgyárában**

Kolozsvártt, külső tordautczában 306 sz. alatt.

készen kaphatók:

Vidats-féle vasekék.	Ara 17 és 18 ft.
Eketaligák	— 10 ft.
Vasfogu boronák	— 28 ft.
Szóró és tisztító rosták	— 65 ft.
Választó cylind. rosták	— 45 ft.
Répa-vágók	— 105 ft.
Szecekvágók	55 és 95 ft.
Cseplőgépek	500 és 650 ft.
Borsajtók vassrófál	— 85 ft.

A gyárba beszállított gépek kijavitása gyorsan és pontosan teljesítettik.

Az ember százezrei köszönhetik szép hajukat

az egyes-egyedül létező

legjobb és legbiztosabb

hajnövesztőszer-nek.**Nincs már jobb valami**

a haj

előmozdítására

mit a világ minden részében oly ismeretes és híressé lett, az orvosi kar által megvizsgált, a legfényesebb és legcsodálatosabb sikerrel koronázott, és 18. á. 15.810—1892. sz. a. az összes ausztriai birodalomra és az összes magyar koronaországokra nézve csász. kir. kiz. szabadalommal kintintetett

növésének

és fentartására.

zott, és ő cs. kir. apas toli Felsége I. Ferencz József Magyarország és Csehország királya és ausztriai császár stb. által 1865. évi

Reseda-göndörítő-hajkenőcs

melynek szabályszerű használatánál a fejtető legkopaszabb helyen is teljhajzatuakká lesznek, a szürke és vörös hajzat sötétszínűvé válik, csodálatos módon erősíti a hajtalajt, mindennemű korpaképzést pár nap alatt tökéletesen eltávolít, a haj kihullását rövid idő alatt

tökéletesen és mindenkorra megátolja, és a hajnak természetes fényt ad, és hullámszerűvé

képezi és a legkésőbb korig megőrzi az üszüléstől.

Rendkívül kellemes illata és pompás kiállítása által azonkívül még fődíszét is képezi a legfinomabb pipere asztalnak is.

Egy tévely ára használati utasítással (hét nyelven) 1 ft 50 kr, postán küldve 1 ft 60 k.

Amételadók illő elengedésben részesülnek.

Gyár és főközponti szállítási raktár nagyban és kicsiben

POLT KÁROLY

illatszerész és több cs. k. szab. tulajdonosnál

Bécsben, Hernals, Annagasse 15, saját házában,

a hova minden írásbeli megrendelés intézendő, melyek a pénz előleges beküldése vagy postai utánvét mellett a leggyorsabban teljesítettnek.

Főraktár: Kolozsvártt egyedül Volf János gyógy-

szertáránál: Schiesz Károly gyógyszerésznél Balázsfalván.

NB. Valamint minden kintű gyártmányánál, úgy már ennél is utánzások és hamisít.

sok kísértetnek meg, s ez okból kértik mindenki, hogy vásárlás végett egyedül a fentebbi

raktárhoz forduljon s Polt Károly bécsi rezeda-göndörítő-kenőcsét világosan megismerje,

figyelve a fentebbi védjegyre.

(29)

7—20

(70)

(3—6)

A hosszú bűti esték unalmának elűzésére bátorodom a t. közönségnek

kölcsönkönyvtáramat

ajánlani, mely a magyar, francia és német regényirodalmat mintegy tízezer kötettel

képviseli és az irodalom ezen ágának legújabb és legjelesebb termékeivel folyton szaporítottatik.

Az előfizetési áratk oly előnyökre szabtam, miszerint a kevésbé vagyonosoknak is lehetővé tétetik az előfizetés, s ez által a valóban legkellemesebb és legolcsóbb időöltésnek megszerzése.

Az előfizetési árak következők:

	1 óra	1/2 évre	1 évre	biztosíték
1 kötetért	— 60 kr.	3 ft	5 ft	1 ft
2 kötetért	1 ft —	5 ft	7 ft	2 ft
5 kötetért	1 ft 50 kr.	7 ft	10 ft	5 ft
10 kötetért	2 ft —	10 ft	16 ft	10 ft

A könyvek, az ünnep és vasárnapok kivételével, naponként kicserélhetők.

VIDÉKI előfizetőknek más alkalom hiányában postával küldöm a könyveket.

Ha valaki a fentebb elősoroltaknál nagyobb mennyiségű könyveket kívánna kivenni, nagyobb családok részére, vagy vidékre, ily esetben aránylagosan a legutányosabb feltételek eszközölhetők.

STEIN JÁNOS.